

## ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

1. Проданова Л.В. Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи. Монографія / Л.В.Проданова. – Донецьк: ТОВ «Східний видавничий дім», 2011. – 400 с.
2. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) “Шляхом Європейської інтеграції” / Авт.кол.: А.С.Гальчинський, В.М.Гесць та ін. – Київ: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
3. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М.Гейця. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
4. Кір'ян Т.М. Теоретико-методологічні положення щодо соціальної організації праці / Т.М.Кір'ян, М.С.Шаповал // Вісник економічної науки України. Науковий журнал. – 2011. – №1 (19). – С. 50-61.
5. Масаев М.В. Символические моменты истории экономической мысли (философско-исторический аспект в свете концепции парадигмальных образов и символов эпох, цивилизаций и народов) / М.В.Масаев / Сучасна економічна теорія та пошук ефективних механізмів господарювання: зб. матер. Міжнародної науково-практ. конф. – Сімферополь: ПП «Підприємство Фенікс», 2012. – 426 с.

### РЕЗЮМЕ

У статті досліджено суспільну форму праці. Аргументовано тезу, що суспільна форма праці та її розвиток визначаються цільовою функцією суспільного розвитку, яка, у свою чергу, визначається основним економічним законом даної економічної системи.

**Ключові слова:** суспільна форма праці, економічні закони, економічна система, основний економічний закон, цільова функція соціально-економічного розвитку.

### РЕЗЮМЕ

В статье исследована общественная форма труда. Аргументирован тезис о том, что общественная форма труда и её развитие определяются целевой функцией общественного развития, которая, в свою очередь, определяется основным экономическим законом данной экономической системы.

**Ключевые слова:** общественная форма труда, основной экономический закон, целевая функция социально-экономического развития, экономические законы, экономическая система.

### SUMMARY

In this article research the social form of work. Argued the thesis: social form of work and development of it determine by special purpose function of social development, which determine by basic economic law of given economic system.

**Keywords:** social form of work, special purpose function of social development, economic law, basic economic law, economic system.

## ВЕНЧУРНИЙ КАПІТАЛ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ СТРУКТУРНИХ ПРОЦЕСІВ

Дмитриченко Л.І., д.е.н., професор, Донецький національний університет

Нікітіч С.І., аспірант, Донецький національний університет

**Постановка проблеми.** Структура національної економіки будь-якої країни визначає рівень її розвитку й рівень добробуту громадян, а також стан і характер інтегрування в світовий економічний простір та міжнародний престиж. Така методологічна послідовність обумовлює необхідність і актуальність дослідження як безпосередньо структури національної економіки й структурних процесів, так і чинників, що обумовлюють ці процеси й формують економічну структуру.

Серед багатьох чинників, які впливають на формування й розвиток структури економіки, певне місце посідає венчурний капітал. Важливою особливістю венчурного капіталу є його ризиковий характер. А рівень ризикованості визначається двоїстістю походження венчурного капіталу. Йдеться про джерела його походження – внутрішні й зовнішні, а також про цілі й наміри його власників. Останні визначають напрями й галузі інвестування венчурного капіталу, що безпосередньо впливає на структуру національної економіки та визначає структурні процеси в ній.

Практика використання венчурного капіталу довела, що його вплив на структурні процеси має як позитивні, так і негативні наслідки. Забезпечення позитивного впливу венчурного капіталу ґрунтується на механізмах державного регулювання соціально-економічних процесів в цілому, зокрема – на створенні державою економічних і інституціональних засад формування й функціонування венчурного капіталу.

Ураховуючи факт абсолютно деформованої сучасної структури національної економіки України, що ускладнює розв'язання соціально-економічних проблем не тільки подальшого розвитку, але навіть побуту громадян країни, вітчизняна наука й практика має сконцентрувати зусилля на пошуку системи чинників, здатних активно впливати на позитивні зрушення в національній економіці. Серед таких чинників є формування й розвиток венчурного капіталу.

**Аналіз останніх публікацій.** Щодо наукових публікацій з означеної проблеми, то їхній спектр багатограний. Вчені досліджують не тільки загальні проблеми сучасного стану структури національної економіки, тенденції її розвитку, структурні зрушення, але й аналізують різноманітні чинники та механізми регулювання цих зрушень.

Так, структурні процеси й структурні пропорції в розвитку макроекономічної системи в умовах кризи відбито в працях В.М.Беленцова [1, с.41-51].

В аспекті зайнятості структурні процеси досліджує О.М.Носіков [2, с.128-133].

Тенденції розвитку структурних процесів у розрізі видів економічної діяльності й структурні особливості інноваційного розвитку національної економіки України розглядають Н.І.Дучинська і Ю.М.Чайка [3, с.54-61; 4, с.96-97]. Ю.М.Чайка здійснює також пошук механізмів і напрямків розвитку структурних процесів в національній економіці [5, с.69-72; 6, с. 30-41].

В аспекті взаємодії інститутів фінансового посередництва з реальним сектором економіки аналізують структурні процеси І.О.Школьник та А.Ю.Семіног [7, с.83-93].

Зазначимо, що в умовах сучасної фінансово-економічної кризи інноваційно-інвестиційний напрям та вплив фінансових важелів на структурні процеси є самим розповсюдженим напрямом дослідження означеної проблеми. Серед наукових праць з даного аспекту виділяється стаття академіка А.А. Чухна щодо аналізу походження фінансово-економічної кризи, її шляхів, наслідків і методів подолання [8, с.4-18].

Вельми помітною працею методологічного характеру, в якій здійснено широке системне дослідження механізмів економічного зростання й розвитку і в якій відбито динаміку показників соціально-економічного стану української національної економіки (і таким чином – висвітлено основні структурні пропорції в національній економіці) є монографія Л.В.Проданової «Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи» [9]. Автором досліджено ресурси й чинники економічного зростання серед яких виділяються людський чинник, розвиток державно-приватного партнерства та інвестиційно-інноваційні ресурси, але, на жаль, не досліджується венчурний капітал як окремий чинник соціально-економічної динаміки.

Найбільш системним дослідженням проблеми структури національної економіки й структурних процесів, що відбуваються в ній, є колективна монографія українських вчених «Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України», яка вийшла в системі національної академії наук України, у написанні якої прийняли участь вчені-члени Академії економічних наук України [10]. До речі, саме в цій праці міститься матеріал щодо ризиків в економіці, але і в даному випадку ані слова щодо венчурного капіталу.

## ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

Серед самих останніх публікацій з проблем формування й розвитку венчурного капіталу є наукові праці К.В.Кутрань, у яких досліджено ринок венчурного капіталу в аспекті методології, теорії та особливостей його функціонування [11]. Проте, й цим автором венчурний капітал як чинник структурних процесів розглядається вельми обмежено.

Отже, в багатогранному спектрі проблем щодо структурних процесів і структурних зрушень в сучасній національній економіці відсутнім є аналіз венчурного капіталу – важливого для сучасної економіки чинника впливу на її структуру. Така ситуація зумовлює необхідність спрямування наукового пошуку у даному напрямі.

**Виділення невирішених проблем і ціль дослідження.** Серед невирішених проблем щодо механізму розвитку структурних процесів в економіці залишається проблема як пошуку чинників позитивного впливу на структурні зрушення, так і проблема активізації цих чинників, проблема забезпечення їхнього позитивного синергетичного ефекту. Ціллю даної статті є визначення ролі і впливу венчурного капіталу на структурні процеси в економіці.

Авторське бачення цієї проблеми міститься у розумінні венчурного капіталу як чинника, який забезпечує саме синергетичний ефект розвитку структурних процесів. Це реалізується по декількох напрямках: у напрямі трансформації структури власності, у напрямі формування інноваційної економіки, у напрямі розвитку галузевої й навіть територіальної структури національного господарства.

**Викладення основного матеріалу.** Практика провідних країн світу довела, що одним із ключових чинників, що впливають на соціально-економічний розвиток у цілому й на розвиток структурних процесів є інноваційно-інвестиційний чинник. Зрозуміло, що інновації потребують значних обсягів інвестицій, а реалізація останніх вельми часто супроводжується ризиками. Отже інвестиційний капітал в умовах інноваційного використання майже завжди виступає як венчурний капітал.

У світовій економіці венчурний капітал вельми широко використовується для фінансування інноваційної діяльності. Якщо так, то стає зрозумілим необхідність і реальність певних механізмів «захисту» венчурного капіталу як з боку його власників, так і з боку держави, яка зацікавлена у реалізації інвестиційно-інноваційних проектів. В Україні ж венчурний капітал почав формуватися лише за умов ринкових трансформацій, і питома вага активів венчурних фондів у валовому внутрішньому продукті ще не наблизилася до рівня 10%. До того ж у кризовий період цей показник значно знизився, про що свідчить падіння частки інноваційно активних промислових підприємств з 14,2% у 2007 році до 13,0% у 2008 році, до 12,8% у 2009 році. Щоправда, у 2010 році відбулося підвищення цього показника до 13,8%. [12, с.323].

Невтішним залишається й показник частки реалізованої інноваційної продукції в сукупному обсязі реалізованої промислової продукції: у період економічного зростання (2004-2007 роки) вона не перевищувала 4,7-5,6%, а за часи кризи знизилася навіть до рівня 3,1% (2010 рік) [12, с.105, 325].

Розв'язання проблеми формування й розвитку венчурного капіталу і венчурної діяльності в аспекті їх впливу на структурні процеси в економіці для України набуває особливого значення. Ця особливість обумовлена низкою програмних документів нашої країни, серед яких «Стратегія економічного та соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції" на 2004-2015 роки» [13], «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» [14] тощо.

Аналізуючи, з одного боку, проблему розвитку в Україні венчурного фінансування, а, іншого боку – проблему структурних зрушень і структурних процесів у національній економіці, вчені все частіше наголошують на факті зруйнованості не лише структури національної економіки, а й зруйнованості національної економіки як такої. Це проявляється у слабкому економічному потенціалі українського суспільства й неможливості швидкого розвитку країни та її відповідності рівню розвитку країн Східної Європи. Так, на початковому етапі національної незалежності й економічних трансформацій Україна мала досить міцний потенціал, який визначався розвитком провідних галузей промисловості (авіабудування, ракетобудування, виробництво систем космічного управління), а також динамічним розвитком сільського господарства, наявністю кваліфікованої робочої сили з відповідною структурою її зайнятості. Проте, як відомо, ці потенційні переваги не були реалізовані. Навпаки їх було втрачено вже на перших стадіях ринкових трансформацій, що й обумовило деструктивні тенденції в національній економіці України. Внаслідок цього протягом першого десятиліття незалежності обсяги пайної економіки були такими, що стало підґрунтям для висновку про її критичний стан: по окремим показникам зниження обсягів наблизилось до межі у 50%. В цей час було зруйновано структуру промислового виробництва в бок переважання сировинних галузей і майже знищення переробної промисловості. Активізувалися структурні деформації регіонального рівня, що збільшило відстань між промислово розвинутими й найменш розвинутими регіонами України як по показнику обсягу виробництва у загальному обсязі національної економіки, так і по показнику рівня доходів громадян регіонів і якості їх життя. Друге десятиліття незалежності у цілому також не дало міцних позитивних економічних зрушень, хоча динаміка показників була позитивною. Особливо це спостерігалось у період 2004-2007 років. А криза, що розпочалася наприкінці 2008 року, знову спричинила негативних деформацій у всіх сферах життя країни. Отже, має бути такий потужний чинник, який був би здатним реанімувати національну економіку й забезпечити позитивну динаміку розвитку структурних процесів.

Серед концепцій економічної активізації країн, що відстають у розвитку продуктивних сил, існує так звана концепція зовнішнього поштовху. Концепція виникла за часи розпаду колоніальної системи. Її сутність в тому, що подолати економічну відсталість молодих держав, які здобули політичну самостійність, можливо лише за допомогою «зовнішнього поштовху», тобто певного мінімуму інвестиційних ресурсів. Йшлося головним чином про іноземні інвестиції, обсяг яких має перебільшувати певний критичний рівень, щоб вивести відсталі країни із застоюваного стану. Це активізує підприємницьку діяльність і створить сприятливий клімат для іноземних інвесторів. На наш погляд, можна скористатися методологією цієї теорії в аспекті пошуку такого зовнішнього або внутрішнього чинника, який би був здатним активізувати економічний розвиток України. На наш погляд, вельми позитивну роль у якості чинника-поштовху може відіграти венчурний капітал. Такого висновку ми дісталися на основі аналізу сутності, функцій і специфіки венчурного капіталу.

Щодо сутності венчурного капіталу, то з точки зору вчених, хто досліджує проблему сутності, механізму формування й функціонування венчурного капіталу, його необхідно розглядати як акціонерний капітал, представлений комбінацією фінансових і людських ресурсів, орієнтованих на отримання надприбутків в результаті проривного зростання компанії, що здійснює ризикове інвестування.

Використання венчурного капіталу як чинника поштовху розвитку національної економіки й активізації структурних процесів ґрунтується на його функціях і особливостях. Наряду з загальноприйнятими функціями будь-якого інвестиційного ресурсу, якими є акумулююча, інноваційна, інвестиційна, інтеграційна, стабілізаційна, трансформаційна, мотиваційна, стимулююча, відтворювальна, розподільна, контрольна, соціальна, венчурному капіталу, як вважають вчені, притаманні індикативна й консалтингова функції [11, с.5].

Щодо особливостей венчурного капіталу, то їх визначено на підґрунті дослідження специфіки руху й функцій венчурного капіталу. Вчені виділяють низку основних відмінностей. Систематизація поглядів як закордонних, так і вітчизняних дослідників, дає підставу для авторського висновку щодо наступних особливостей венчурного капіталу:

- 1) надає необхідні інвестиції без гарантійного забезпечення;
- 2) приймає активну участь у управлінні інвестиційними проектами на всіх етапах їх здійснення;
- 3) активізує науково-технічну діяльність та інноваційні процеси;
- 4) сприяє зниженню ризиків та зміцненню економічної стійкості інноваційних фірм в системі ринкових економічних відносин шляхом перенесення на себе частини ризиків та їх оптимізації;
- 5) забезпечує переорієнтацію типу розвитку; впливає на структурне оновлення економіки;
- 6) сприяє підвищенню зайнятості, зростанню показників продуктивності праці, підвищенню кваліфікації кадрів, формуванню нової культури виробництва;
- 7) забезпечує зростання обсягу національного сегменту на світовому ринку, підвищення в експорті частки більш коштовної наукомісткої готової продукції високих технологій і конкурентоздатності національних виробників;
- 8) інтегрує науку, виробництво і ринок, консолідує найважливіші функціональні елементи ланцюжка: наука – технологія – виробництво – ринок;

## ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

9) підвищує економічну, енергетичну, продовольчу, інформаційну, екологічну та інші види національної безпеки й обороноздатності країни.

10) вкладає кошти в нові наукоємні розробки, незважаючи на те, що їх супроводжує високий ступінь невизначеності та ризику і беручи до уваги найбільший потенційний рівень одержання прибутку.

На наш погляд, ці особливості венчурного капіталу (і передусім – остання) мають бути «використаними» для активізації економічного розвитку й формування прогресивної структури національної економіки. Наразі, це доведено практикою функціонування венчурного капіталу в високорозвинутих країнах. Так, простежується прямий зв'язок між рівнем розвитку венчурної діяльності й рівнем економічного розвитку країн, у яких особливо активно функціонує венчурний капітал. Провідне місце в світовій економіці посідають США, й саме в цій країні найбільш активною є венчурна діяльність і найбільш розвинутим є ринок венчурного капіталу, частка якого становить 74% світового ринку. П'ятьох лідерів складають країни Європи з часткою ринку у 15%; Китай, на який припадає 6%; Ізраїль та Індія, з часткою 3% та 2% відповідно [11, с.8].

Венчурна діяльність у США у повній мірі може бути прикладом впливу венчурного капіталу на структурні процеси в економіці. Найбільш привабливими для венчурного інвестування є галузі природничого спрямування. Прискореними темпами зростають обсяги венчурного інвестування у IT-технології: частка венчурних інвестицій у них у 2008-2009 роках становила 12-14%, що майже на 10% більше порівняно з 2000-2005 роками. Перспективною галуззю для венчурних інвесторів США є програмне забезпечення соціально-економічних процесів [15]. Щодо структури венчурних інвестицій, то основними джерелами їх формування у США є пенсійні фонди, на які припадає близько 50%, на другому місці – промислові та торгові корпорації, на третьому – страхові компанії та різноманітні фонди, на четвертому – фізичні особи. Близько 10-15% фондів становить іноземний капітал. В цілому ринок венчурного капіталу США – це класична модель венчурного ринку [15].

Зауважимо що будь-яке інвестування в умовах ринкової економіки супроводжується ризиками. З цієї позиції будь-який інвестований капітал є ризиковим капіталом. Проте, за умов економічної стабільності інвестування може виключати елемент ризикованості. Щодо венчурного капіталу як такого, то ступінь його ризиковості вельми висока й наслідки непрогнозуємі. Але не дивлячись на це, власники капіталу ризикують. Практика довела, що такі випадки (ризик вкладення капіталу) виникають за умов активізації економічної кон'юнктури. Саме такі умови склалися у Сполучених Штатах Америки після економічної кризи 70-х років XX століття, і саме до цього періоду відносять зародження й стрімкий розвиток венчурного капіталу, який сьогодні розповсюдився у країнах західної Європи та стрімко набирає обороти у азійському регіоні.

Проте, ринок венчурного капіталу, його обсяги має загальні тенденції динаміки ринку в цілому. Йдеться про те, що на ринок венчурного капіталу впливає загальна економічна кон'юнктура. Кризові явища, з одного боку, активізують ризикову діяльність, а, з іншого, гальмують її. Це доведено показниками динаміки обсягів венчурного фінансування. Якщо простежити показники першого десятиліття XXI століття, то видно, що найбільш успішним для світового ринку венчурного інвестування був 2000 рік, у якому обсяг венчурних інвестицій перевищив 116 млрд. дол., при цьому було укладено 10667 угод, середній розмір яких становив 10,9 млн. дол. У 2001 році спостерігалася значне падіння показників ринку венчурного капіталу: майже на 60% скоротився обсяг венчурних інвестицій, кількість угод знизилася на 40%, а їх середній розмір – з 10,9 до 7,6 млн. дол. Негативні тенденції (хоча і з більш низькими темпами падіння) спостерігалися на світовому ринку протягом 2002-2003 років, що фахівці пов'язують з кризою в IT-галузі. У 2004-2007 роках спостерігалася позитивна динаміка показників світового ринку венчурних інвестицій, причому темпи росту обсягу інвестицій перевищували темпи росту обсягів угод. За обсягом інвестицій найбільший приріст, спостерігався у 2006 році, коли він становив 22,5%. Але з початком фінансово-економічної кризи у 2008 році ситуація на ринку світового венчурного капіталу погіршилася, хоча обсяг венчурних інвестицій скоротився лише на 0,7%, обсяг угод скоротився більш як на 10% [15].

Щодо стану венчурної діяльності й обсягів венчурного фінансування в Україні, то вони не можуть бути оцінені як задовільні. Про це досить яскраво свідчить обсяг реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції промисловості, про що вже йшлося у даній статті. Проте, в Україні венчурна діяльність все ж таки відбувається. Вона здійснюється головним чином посередством венчурних фондів. Венчурні фонди представляють собою одну з форм інститутів спільного інвестування, діяльність яких полягає в акумулюванні фінансових ресурсів та у трансформуванні їх в інвестиційні з метою найбільш вигідного розміщення капіталу. За 2006-2009 роки активи інститутів спільного інвестування зросли більш, як у 4 рази, суттєво підвищився їх рівень відносно ВВП (з 3,2% до 9%), але цього ще не достатньо для забезпечення потреб економіки країни в інвестиціях. Частка венчурних фондів у загальному обсязі венчурного інвестування у 2007 році становила понад 70%, у 2009-2010 роках – понад 60%. Стрімкий розвиток венчурних фондів відбувся у 2007 році (було відкрито 256 фондів). Але вже у 2008 році їх кількість зросла лише на 78 одиниць, у 2009 році – на 59, а за I квартал 2010 року – на 41, що обумовлено об'єктивними причинами, зв'язаними зі світовою фінансовою кризою. Домінування венчурних фондів у структурі інститутів спільного інвестування проявляється і в тому, що на початок 2010 року понад 90% їх активів становили венчурні фонди, і за 2009 рік приріст активів венчурних фондів наблизився до 30% [16].

Щодо регіональної структури венчурних фондів в Україні, то їх основна частка як за кількістю інститутів спільного інвестування, так і за обсягами активів знаходиться у м. Києві та області (понад 70% інститутів спільного інвестування та вартості їх активів), а інша – головним чином у східних областях України (Харківській, Дніпропетровській, Донецькій).

Характерним для венчурних фондів є те, що переважно більшість в їх активах займають цінні папери, понад 70%. На другому місці за обсягами активів є векселі, на які припадає більше 26% активів. На третьому – грошові кошти й банківські кредити, частка яких у відкритих та інтегральних фондах сягає рівня 23-25%. На частку грошових коштів та банківських депозитів приходиться лише 4,34% активів венчурних фондів.

На фінансування основних видів економічної діяльності в Україні припадає трохи більше 20% інвестицій з венчурних фондів, а 76% – спрямовується в інші сфери [16]. Особливістю вітчизняних венчурних фондів є те, що їх вартість чистих активів формується виключно з ресурсів юридичних осіб.

Неохідно наголосити на тому, що стрімкому розвитку венчурного капіталу в світі у цілому й зокрема у США (обумовленому поквавленням економічної кон'юнктури після кризи 70-х років XX століття), сприяла державна економічна політика, спрямована на підтримку венчурної діяльності. Це знайшло прояв у спрощенні правил та процедур реєстрації малих підприємств, у зниженні податку на приріст капіталу, у послабленні обмежень Міністерства праці щодо інвестицій пенсійних фондів у венчурні фонди тощо. У свою чергу, розвиток малого підприємництва сприяв збільшенню попиту на інвестиції й активізації венчурного фінансування. Отже, у механізмі розвитку венчурного капіталу значне місце посідає державне регулювання процесу венчурної діяльності, венчурного інвестування. Практика венчурного фінансування доводить, що венчурний капітал розвивається завдяки об'єднанню зусиль держави й фінансових установ. Зусилля спрямовані на венчурне фінансування ризикових проєктів. Конкретний прояв цього – використання різних методів підтримки венчурної діяльності, а саме: пряме інвестування коштів держави; інвестиції від держави через створені нею державні фонди; змішані програми розвитку венчурної діяльності тощо. Саме використаття таких методів впливу держави на розвиток венчурного інвестування забезпечить бажану структуру виробництва у галузевому й територіальному розрізах.

### Висновки:

1. Серед чинників, що впливають на структурні процеси й структурні зрушення в економіці важливе місце посідає формування й розвиток венчурного капіталу.

2. Вплив венчурного капіталу на сучасні структурні процеси має синергетичний характер, оскільки забезпечує зміни інституціональної структури власності, обумовлює інвестиційно-інноваційний розвиток економіки, сприяє формуванню прогресивної новітньої галузевої та територіальної структури виробництва.

## ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА И ГУАМ

3. Розвиток венчурного капіталу дозволяє розв'язати низку соціальних проблем суспільства, оскільки позитивний ефект від венчурного капіталу проявляється у надвисоких прибутках. А останні виступають додатковим джерелом бюджетних коштів, що й забезпечує соціально-економічний розвиток окремих економічних суб'єктів і країни в цілому.

4. Для активізації використання венчурного капіталу як чинника впливу на структурні процеси в Україні, необхідною є цілеспрямована державна політика сприяння розвитку венчурної діяльності. Одним із інструментів такої політики є розробка нормативно-законодавчої бази венчурної діяльності, а також створення відповідної інноваційно-інвестиційної інфраструктури й розвиток механізму державного регулювання ринку венчурного капіталу.

### СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Беленцов В.Н. Кризис и структурные пропорции в развитии макроэкономической системы / В.Н.Беленцов // Экономика промышленности. – 2008. – № 4 (43). – С. 41-51.
2. Носіков О.М. Інституціоналізація професійної зайнятості населення України / О.М.Носіков // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. – 2010. №8 (91). – С. 128-133.
3. Дучинська Н.І. Закономірності розвитку структури економіки України за видами економічної діяльності / Н.І.Дучинська, Ю.М.Чайка // Економічний простір: зб. наук. праць. – 2010. – № 43. – С. 54-61.
4. Дучинська Н.І. Структурні особливості інноваційного розвитку економіки України / Н.І.Дучинська, Ю.М.Чайка // Матеріали IV міжнародної наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми інноваційного розвитку держави». Дніпропетровськ, 2010. – Т.4. – С. 96-97.
5. Чайка Ю.М. Напрямки дослідження механізму розвитку структури національної економіки / Ю.М.Чайка // Наука молода: зб. Наук. праць ТНЕУ. – 2010. – № 13. – С. 69-72.
6. Чайка Ю.М. Механізми структурного розвитку національної економіки / Ю.М.Чайка // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2011. – № 3. – С. 30-41.
7. Школьник І.О. Взаємодія інститутів фінансового посередництва з реальним сектором економіки / І.О.Школьник, А.Ю.Семіног // Фінанси України. – 2011. – № 1. – С.83-93.
8. Чухно А.А. Сучасна фінансово-економічна криза: природа, шляхи і методи її подолання / А.А.Чухно // Економіка України. – 2010. – № 1. – С. 4-18.
9. Проданова Л.В. Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи: Монографія / Л.В.Проданова. – Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. – 400 с.
10. Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: Монографія / О.І.Амоша, С.С.Аптекар, М.Г.Білопольський, С.І.Юрій та ін. – ІЕП НАН України, ТНЕУ МОНМС України. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 848 с.
11. Кутрань К.В. Ринок венчурного капіталу: методологія, теорія та особливості функціонування. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. економ. наук. – Донецьк: ДонНУ, 2012. – 20 с.
12. Статистичний щорічник України за 2010 рік / За ред. О.Г.Осауленка. – Київ: ТОВ «Август Трейд», 2011. – 560 с.
13. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 роки) „Шляхом Європейської інтеграції” / Авт. кол.: А.С.Гальчинський, В.М.Гесць, та ін. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004 – 416 с.
14. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art\\_id=47920&cat\\_id=46017&showHidden=1](http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article?art_id=47920&cat_id=46017&showHidden=1)
15. Рынок венчурных инвестиций: мировые тенденции и российская практика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/http://news.kremlin.ru/media/events/files/41d3140f61c68b8bf3b.Pdf](http://news.kremlin.ru/media/events/files/41d3140f61c68b8bf3b.Pdf)
16. УАІБ: Аналітичний огляд ринку ІСІ в Україні 2009 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/analituaib.html>

### РЕЗЮМЕ

У статті проаналізовано становлення венчурного капіталу як важливішого чинника розвитку структурних процесів у національній економіці України. Доведено необхідність удосконалення інституціональної структури економіки та механізмів управління нею, зокрема необхідність державного регулювання венчурної діяльності.

**Ключові слова:** венчурний капітал, державне регулювання венчурної діяльності, інноваційна діяльність, соціальний ефект венчурного капіталу, структурний процес.

### РЕЗЮМЕ

В статье проанализировано становление венчурного капитала как важнейшего фактора развития структурных процессов в национальной экономике Украины. Обоснована необходимость совершенствования институциональной структуры экономики и механизмов управления нею, в частности, необходимость государственного регулирования венчурной деятельности.

**Ключевые слова:** венчурный капитал, государственное регулирование венчурной деятельности, инновационная деятельность, социальный эффект венчурного капитала, структурный процесс.

### SUMMARY

In this article research the formation of venture capital as impotent factor of development of structural process in national economy of Ukraine. Argued necessary improve the institution structure of economy, mechanisms of management it, necessary of State regulation of venture activities.

**Keywords:** venture capital, venture capital activity state regulation, innovation activities, venture capital social effect, structural process.

## ВПЛИВ МІЖНАРОДНОГО АУТСОРСИНГУ НА РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Дугінець Г.В., к.е.н., доц. каф. міжнародної економіки ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

**Постановка проблеми.** На сучасному етапі свого розвитку Україна веде активний пошук місця і ролі в глобалізаційному процесі з урахуванням основних її порівняльних переваг нашої країни: багатою природно-ресурсною базою, наявних науково-технічного та людського потенціалів. Найбільшими перевагами глобалізації слід вважати створення нової людиноорієнтованої економіки та загальне підвищення ролі людського капіталу в сучасних господарських системах як особливого стратегічного ресурсу. Під цим впливом відбувається помітна трансформація людського капіталу, якій з його внутрішньою здатністю до креативності та створення інновацій стає все більш затребуваним в сучасному суспільстві. З іншого боку, посилення глобалізації вплинуло на виникнення і розвиток нової форми взаємодії, а саме міжнародного аутсорсингу. Таким чином, у зв'язку з можливим позиціонуванням України як у ролі постачальника аутсорсингових послуг, так і в ролі їх замовника, визначення впливу міжнародного аутсорсингу на розвиток людського капіталу в сучасних умовах є досить актуальним питанням.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідження міжнародного аутсорсингу знайшли відображення в роботах іноземних вчених, а саме М.Аміті, Дж.Брайана, С.Календжяна, А.Шезанова та інших. Нажаль, у вітчизняних наукових виданнях лише незначну кількість статей присвячено дослідженню питань міжнародного аутсорсингу. У свою чергу, еволюція теорії «людського капіталу» отримала розвиток в працях сучасних вчених: Г. Беккера, М. Бляуга, Е.Дж. Долана, Дж. Кендрика, Дж. Коулмена, Дж. Мінцера, Б. Чизвика, Т.В. Шульца. Серед українських науковців, які працюють над розробкою концепції людського капіталу, варто виділити О. Грішнову, Н.